Συλλογή της Νομολογίας

ΑΠΌΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΊΟΥ (τμήμα μείζονος συνθέσεως)

της 21ης Δεκεμβρίου 2021 *

«Προδικαστική παραπομπή – Εμπορική πολιτική – Κανονισμός (ΕΚ) 2271/96 – Προστασία από τις συνέπειες της εξωεδαφικής εφαρμογής ορισμένων νόμων που θεσπίστηκαν από τρίτη χώρα – Περιοριστικά μέτρα που έλαβαν οι Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής κατά του Ιράν – Δευτερογενείς κυρώσεις που επιβλήθηκαν από την εν λόγω τρίτη χώρα και εμποδίζουν τη διατήρηση, εκτός του εδάφους της, εμπορικών σχέσεων με ορισμένες ιρανικές επιχειρήσεις – Απαγόρευση συμμόρφωσης με τους εν λόγω νόμους – Άσκηση δικαιώματος τακτικής καταγγελίας»

Στην υπόθεση C-124/20,

με αντικείμενο αίτηση προδικαστικής αποφάσεως δυνάμει του άρθρου 267 ΣΛΕΕ, που υπέβαλε το Hanseatisches Oberlandesgericht Hamburg (εφετείο Αμβούργου, Γερμανία) με απόφαση της 2ας Μαρτίου 2020, η οποία περιήλθε στο Δικαστήριο στις 5 Μαρτίου 2020, στο πλαίσιο της δίκης

Bank Melli Iran,

κατά

Telekom Deutschland GmbH,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (τμήμα μείζονος συνθέσεως),

συγκείμενο από τους K. Lenaerts, Πρόεδρο, L. Bay Larsen, Αντιπρόεδρο, A. Prechal, K. Jürimäe, Κ Λυκούργο, E. Regan, S. Rodin (εισηγητή), N. Jääskinen, I. Ziemele και J. Passer, προέδρους τμήματος, M. Ilešič, T. von Danwitz και N. Wahl, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: G. Hogan

γραμματέας: M. Krausenböck, διοικητική υπάλληλος,

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία και κατόπιν της επ' ακροατηρίου συζητήσεως της 23ης Φεβρουαρίου 2021,

λαμβάνοντας υπόψη τις παρατηρήσεις που υπέβαλαν:

– η Bank Melli Iran, εκπροσωπούμενη από τους T. Wülfing, P. Plath και U. Schrömbges, Rechtsanwälte,

* Γλώσσα διαδικασίας: η γερμανική.

– η Telekom Deutschland GmbH, εκπροσωπούμενη από τους T. Fischer και M. Blankenheim, Rechtsanwälte,

– η Γερμανική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τον J. Möller και την S. Heimerl,

– η Ισπανική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από την S. Centeno Huerta,

– η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, εκπροσωπούμενη από τους J. Roberti di Sarsina, A. Biolan και M. Kellerbauer,

αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 12ης Μαΐου 2021,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

1 Η αίτηση προδικαστικής αποφάσεως αφορά την ερμηνεία του άρθρου 5 του κανονισμού (ΕΚ) 2271/96 του Συμβουλίου, της 22ας Νοεμβρίου 1996, για την προστασία από τις συνέπειες της εξωεδαφικής εφαρμογής ορισμένων νόμων που θεσπίστηκαν από μια τρίτη χώρα, και των μέτρων που βασίζονται σ' αυτούς ή απορρέουν από αυτούς (ΕΕ 1996, L 309, σ. 1), όπως τροποποιήθηκε με τον κανονισμό (ΕΕ) 37/2014 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 15ης Ιανουαρίου 2014 (ΕΕ 2014, L 18, σ. 1), και με τον κατ' εξουσιοδότηση κανονισμό (ΕΕ) 2018/1100 της Επιτροπής, της 6ης Ιουνίου 2018 (ΕΕ 2018, L 199 I, σ. 1), ο οποίος τροποποιεί το παράρτημα του κανονισμού 2271/96 (στο εξής: κανονισμός 2271/96).

2 Η αίτηση αυτή υποβλήθηκε στο πλαίσιο ένδικης διαφοράς μεταξύ της Bank Melli Iran (στο εξής: BMI) και της Telekom Deutschland GmbH (στο εξής: Telekom), με αντικείμενο το κύρος της καταγγελίας των συμβάσεων που είχαν συνάψει οι δύο αυτές εταιρίες για την εκ μέρους της Telekom παροχή τηλεπικοινωνιακών υπηρεσιών, καταγγελία στην οποία προέβη η Telekom μετά την εγγραφή της BMI σε κατάλογο προσώπων υπαγόμενων σε σύστημα κυρώσεων που είχαν θεσπίσει οι Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής σε σχέση με το πυρηνικό πρόγραμμα του Ιράν, εμποδίζοντας, μεταξύ άλλων, τη διατήρηση εμπορικών σχέσεων, εκτός του εδάφους των Ηνωμένων Πολιτειών, με τα εν λόγω πρόσωπα (στο εξής: δευτερογενείς κυρώσεις).

Το νομικό πλαίσιο

Το δίκαιο της Ένωσης

Ο κανονισμός 2271/96

3 Οι έξι πρώτες αιτιολογικές σκέψεις του κανονισμού 2271/96 έχουν ως εξής:

«[Εκτιμώντας] ότι στους στόχους της [Ευρωπαϊκής Ένωσης] περιλαμβάνεται η συμβολή στην αρμονική ανάπτυξη του παγκόσμιου εμπορίου και την προοδευτική κατάργηση των περιορισμών στις διεθνείς συναλλαγές·

[εκτιμώντας] ότι η [Ένωση] επιδιώκει την επίτευξη, στο μεγαλύτερο δυνατό βαθμό, του στόχου της ελεύθερης κίνησης των κεφαλαίων μεταξύ των κρατών μελών και τρίτων χωρών, συμπεριλαμβανομένης της άρσης των ενδεχόμενων περιορισμών στις άμεσες επενδύσεις, συμπεριλαμβανομένων των επενδύσεων σε ακίνητα, [στην εγκατάσταση], [στην παροχή] χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών ή [στην εισδοχή] τίτλων σε κεφαλαιαγορές·

[εκτιμώντας] ότι μια τρίτη χώρα έχει θεσπίσει ορισμένους νόμους, κανονισμούς και άλλες νομοθετικές πράξεις που σκοπό έχουν να ρυθμίσουν τις δραστηριότητες φυσικών και νομικών προσώπων που υπόκεινται στη δικαιοδοσία των κρατών μελών·

[εκτιμώντας] ότι η εξωεδαφική εφαρμογή των εν λόγω νόμων, κανονισμών και άλλων νομοθετικών πράξεων παραβιάζει το διεθνές δίκαιο και εμποδίζει την επίτευξη των προαναφερόμενων στόχων·

[εκτιμώντας] ότι οι εν λόγω νόμοι, κανονισμοί και άλλες νομοθετικές πράξεις, και τα μέτρα που βασίζονται σ' αυτούς ή απορρέουν από αυτούς, θίγουν ή δύνανται να θίξουν την κατεστημένη έννομη τάξη και να βλάψουν τα συμφέροντα της [Ένωσης] και τα συμφέροντα των φυσικών και νομικών προσώπων που ασκούν τα δικαιώματά τους δυνάμει της συνθήκης [ΛΕΕ]·

[εκτιμώντας] ότι, δεδομένων αυτών των εξαιρετικών περιστάσεων, είναι ανάγκη να αναληφθεί δράση σε [ενωσιακό] επίπεδο ώστε να προστατευθούν η έννομη τάξη και τα συμφέροντα της [Ένωσης] και των εν λόγω φυσικών ή νομικών προσώπων, ιδίως με εξάλειψη, εξουδετέρωση, παρεμπόδιση ή άλλη αντιμετώπιση των αρνητικών συνεπειών της προκειμένης αλλοδαπής νομοθεσίας».

4 Το άρθρο 1, πρώτο εδάφιο, του κανονισμού αυτού ορίζει τα εξής:

«Ο παρών κανονισμός παρέχει προστασία από την εξωεδαφική εφαρμογή των νόμων που προσδιορίζονται στο παράρτημα του παρόντος κανονισμού, συμπεριλαμβανομένων των κανονισμών και άλλων νομοθετικών πράξεων, και των μέτρων που βασίζονται σ' αυτούς ή απορρέουν από αυτούς, αποβλέπει δε στην εξουδετέρωση των συνεπειών τους οσάκις η εφαρμογή αυτή θίγει τα συμφέροντα των αναφερόμενων στο άρθρο 11 προσώπων, τα οποία μετέχουν στο διεθνές εμπόριο, ή/και την κίνηση κεφαλαίων και τις σχετικές εμπορικές δραστηριότητες μεταξύ της [Ένωσης] και τρίτων χωρών.»

5 Το άρθρο 4 του εν λόγω κανονισμού προβλέπει τα εξής:

«Ουδεμία απόφαση δικαστηρίου ή διοικητικής αρχής ευρισκομένης εκτός της [Ένωσης], ληφθείσα κατ' εφαρμογή, άμεση ή έμμεση, των νόμων που προσδιορίζονται στο παράρτημα και των μέτρων που βασίζονται σ' αυτούς ή απορρέουν από αυτούς, αναγνωρίζεται ή κηρύσσεται εκτελεστή καθ' οιονδήποτε τρόπο.»

6 Κατά το άρθρο 5 του ίδιου κανονισμού:

«Κανένα πρόσωπο από όσα αναφέρονται στο άρθρο 11 δεν πρέπει να συμμορφώνεται, είτε άμεσα είτε μέσω αντιπροσώπου ή ενδιαμέσου προσώπου, με πράξη ή εκούσια παράλειψη, προς απαιτήσεις ή απαγορεύσεις, συμπεριλαμβανομένων των αιτήσεων αλλοδαπών δικαστηρίων, που βασίζονται ή απορρέουν, αμέσως ή εμμέσως, από τους νόμους που προσδιορίζονται στο παράρτημα και τα μέτρα που βασίζονται σ' αυτούς ή απορρέουν από αυτούς.

Είναι δυνατόν να επιτραπεί στους ενδιαφερομένους, σύμφωνα με τις διαδικασίες που προβλέπονται στα άρθρα 7 και 8, να συμμορφώνονται πλήρως ή μερικώς, στον βαθμό που η μη συμμόρφωση θα έβλαπτε σοβαρά τα συμφέροντα των ιδίων ή της [Ένωσης]. Τα κριτήρια εφαρμογής της παρούσας διάταξης αποφασίζονται σύμφωνα με τη διαδικασία που ορίζεται στο άρθρο 8. Όταν υφίστανται επαρκή αποδεικτικά στοιχεία ότι η μη συμμόρφωση θα έθιγε σοβαρά ένα φυσικό ή νομικό πρόσωπο, η [Ευρωπαϊκή] Επιτροπή υποβάλλει ταχέως στην επιτροπή του άρθρου 8 σχέδιο των ληπτέων μέτρων υπό τους όρους του παρόντος κανονισμού.»

7 Το άρθρο 6, πρώτο και δεύτερο εδάφιο, του κανονισμού 2271/96 ορίζει τα εξής:

«Όλα τα αναφερόμενα στο άρθρο 11 πρόσωπα που μετέχουν σε δραστηριότητα που προβλέπεται στο άρθρο 1 έχουν το δικαίωμα να ζητούν αποζημίωση, συμπεριλαμβανομένων των δικαστικών εξόδων, για τις ζημίες που υπέστησαν συνεπεία της εφαρμογής των νόμων που προσδιορίζονται στο παράρτημα ή των μέτρων που βασίζονται σ' αυτούς ή απορρέουν από αυτούς.

Η αποζημίωση αυτή μπορεί να ζητηθεί από το φυσικό ή νομικό πρόσωπο ή άλλη οντότητα που προκάλεσε τις ζημίες ή από οποιοδήποτε πρόσωπο ενήργησε για λογαριασμό των ανωτέρω, ή από ενδιάμεσο πρόσωπο.»

8 Το άρθρο 7, στοιχεία β' και δ', του κανονισμού αυτού προβλέπει τα εξής:

«Για την εφαρμογή του παρόντος κανονισμού, η Επιτροπή:

[…]

β) παρέχει άδειες υπό τις προϋποθέσεις που αναφέρονται στο άρθρο 5, και, όταν θέτει προθεσμία γνωμοδότησης στην επιτροπή, συνεκτιμά πλήρως και το χρονικό πλαίσιο εντός του οποίου πρέπει να κινηθούν τα πρόσωπα που θα αποτελέσουν το αντικείμενο της άδειας·

[…]

δ) δημοσιεύει στην *Επίσημη Εφημερίδα [της Ευρωπαϊκής Ένωσης]* σημείωμα για τις δικαστικές και άλλες αποφάσεις στις οποίες εφαρμόζονται τα άρθρα 4 και 6».

9 Κατά το άρθρο 8 του εν λόγω κανονισμού:

«1. Για τους σκοπούς της εφαρμογής του άρθρου 7 στοιχείο β), η Επιτροπή επικουρείται από την Επιτροπή Εξωεδαφικής Νομοθεσίας. Οι εν λόγω εκτελεστικές πράξεις θεσπίζονται σύμφωνα με τη διαδικασία εξέτασης της παραγράφου 2 του παρόντος άρθρου. Η επιτροπή αυτή είναι επιτροπή κατά την έννοια του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 182/2011 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου[, της 16ης Φεβρουαρίου 2011, για τη θέσπιση κανόνων και γενικών αρχών σχετικά με τους τρόπους ελέγχου από τα κράτη μέλη της άσκησης των εκτελεστικών αρμοδιοτήτων από την Επιτροπή (ΕΕ 2011, L 55, σ. 13)].

2. Όποτε γίνεται παραπομπή στην παρούσα παράγραφο, εφαρμόζεται το άρθρο 5 του κανονισμού [182/2011].»

10 Το άρθρο 9 του κανονισμού 2271/96 ορίζει τα εξής:

«Κάθε κράτος μέλος ορίζει τις επιβλητέες κυρώσεις σε περίπτωση παράβασης διατάξεων του παρόντος κανονισμού. Οι κυρώσεις πρέπει να είναι αποτελεσματικές, ανάλογες προς την παράβαση και αποτρεπτικές.»

11 Κατά το άρθρο 11 του κανονισμού 2271/96:

«Ο παρών κανονισμός εφαρμόζεται σε:

1) κάθε φυσικό πρόσωπο που έχει την κατοικία του εντός της [Ένωσης] και είναι υπήκοος κράτους μέλους·

2) κάθε νομικό πρόσωπο συσταθέν εντός της [Ένωσης]·

3) κάθε φυσικό ή νομικό πρόσωπο που αναφέρεται στο άρθρο 1 παράγραφος 2 του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 4055/86 [του Συμβουλίου, της 22ας Δεκεμβρίου 1986, για την εφαρμογή της αρχής της ελεύθερης παροχής υπηρεσιών στον τομέα των θαλάσσιων μεταφορών μεταξύ κρατών μελών και μεταξύ κρατών μελών και τρίτων χωρών (ΕΕ 1986, L 378, σ. 1)]·

4) κάθε άλλο φυσικό πρόσωπο που έχει την κατοικία του εντός της [Ένωσης], εκτός εάν ευρίσκεται στη χώρα της οποίας είναι υπήκοος·

5) κάθε άλλο φυσικό πρόσωπο που ευρίσκεται στην [Ένωση], συμπεριλαμβανομένων των χωρικών υδάτων και του εναερίου χώρου της, και σε οποιοδήποτε αεροσκάφος ή σκάφος που υπόκειται στη δικαιοδοσία ή τον έλεγχο κράτους μέλους, εφόσον το πρόσωπο αυτό ενεργεί με την επαγγελματική του ιδιότητα.»

12 Στο σχετικό με τις Ηνωμένες Πολιτείες τμήμα του, το παράρτημα του κανονισμού 2271/96, το οποίο επιγράφεται «Νόμοι, κανονισμοί και άλλες νομοθετικές πράξεις», έχει ως εξής:

«[…]

4. “Iran Freedom and Counter-Proliferation Act of 2012”

Απαιτούμενη συμμόρφωση:

Απαγορεύεται η εν γνώσει:
i) παροχή σημαντικής στήριξης, μεταξύ άλλων μέσω της διευκόλυνσης σημαντικών χρηματοοικονομικών συναλλαγών, ή αγαθών ή υπηρεσιών προς ορισμένα πρόσωπα ή εξ ονόματος προσώπων που δραστηριοποιούνται στους τομείς των λιμένων, της ενέργειας, της ναυτιλίας ή της ναυπηγικής βιομηχανίας στο Ιράν, ή προς οποιοδήποτε πρόσωπο από το Ιράν που περιλαμβάνεται στον κατάλογο των ειδικώς σεσημασμένων υπηκόων και των προσώπων για τα οποία ισχύουν απαγορεύσεις·
ii) διεξαγωγή εμπορίου με το Ιράν σε σημαντικά αγαθά και υπηρεσίες σε σχέση με τους τομείς της ενέργειας, της ναυτιλίας ή της ναυπηγικής βιομηχανίας του Ιράν·
iii) αγορά πετρελαίου και πετρελαϊκών προϊόντων από το Ιράν και διεξαγωγή σχετιζόμενων με αυτά χρηματοοικονομικών συναλλαγών σε ειδικές περιστάσεις·
iv) διεξαγωγή ή διευκόλυνση συναλλαγών για το εμπόριο φυσικού αερίου από ή προς το Ιράν (ισχύει για αλλοδαπά χρηματοπιστωτικά ιδρύματα)·

v) διεξαγωγή με το Ιράν εμπορίου πολύτιμων μετάλλων, γραφίτη, ακατέργαστων ή ημικατεργασμένων μετάλλων, ή λογισμικού που μπορεί να χρησιμοποιηθεί σε συγκεκριμένους τομείς ή με τη συμμετοχή ορισμένων προσώπων· επίσης η διευκόλυνση σημαντικής χρηματοοικονομικής συναλλαγής σε σχέση με τέτοιου είδους εμπόριο·

vi) παροχή υπηρεσιών αναδοχής της έκδοσης τίτλων, ασφάλισης και αντασφάλισης που συνδέονται με συγκεκριμένες δραστηριότητες οι οποίες περιλαμβάνουν, αλλά όχι περιοριστικά, αυτές που αναφέρονται στα σημεία i) και ii) ανωτέρω, ή σε συγκεκριμένες κατηγορίες προσώπων·

[…]».

Ο κατ' εξουσιοδότηση κανονισμός 2018/1100

13 Η αιτιολογική σκέψη 4 του κατ' εξουσιοδότηση κανονισμού 2018/1100 έχει ως εξής:

«Στις 8 Μαΐου 2018, οι Ηνωμένες Πολιτείες ανακοίνωσαν ότι παύουν την αναστολή της εφαρμογής των εθνικών περιοριστικών τους μέτρων σε βάρος του Ιράν. Ορισμένα από τα μέτρα αυτά έχουν εξωεδαφική εφαρμογή και προκαλούν δυσμενείς επιπτώσεις στα συμφέροντα της Ένωσης και στα συμφέροντα φυσικών και νομικών προσώπων που ασκούν δικαιώματα δυνάμει της Συνθήκης [ΛΕΕ].»

Ο εκτελεστικός κανονισμός (ΕΕ) 2018/1101

14 Το άρθρο 4 του εκτελεστικού κανονισμού (ΕΕ) 2018/1101 της Επιτροπής, της 3ης Αυγούστου 2018, για τον καθορισμό των κριτηρίων εφαρμογής του δεύτερου εδαφίου του άρθρου 5 του κανονισμού αριθ. 2271/96 (ΕΕ 2018, L 199 I, σ. 7), προβλέπει τα εξής:

«Κατά την αξιολόγηση του κατά πόσο μπορεί να προκληθεί σοβαρή ζημία στα προστατευόμενα συμφέροντα όπως αναφέρεται στο δεύτερο εδάφιο του άρθρου 5 του κανονισμού [2271/96], η Επιτροπή εξετάζει, μεταξύ άλλων, τα ακόλουθα μη σωρευτικά κριτήρια, κατά περίπτωση:

α) εάν το προστατευόμενο συμφέρον ενδέχεται να απειλείται ειδικά, με βάση τις περιστάσεις, τη φύση και την προέλευση της ζημίας στο προστατευόμενο συμφέρον·

β) την ύπαρξη τρέχουσας διοικητικής ή δικαστικής έρευνας κατά του [προσώπου που αναφέρεται στο άρθρο 11 του κανονισμού 2271/96, το οποίο ζήτησε την άδεια που προβλέπεται στο άρθρο 5, δεύτερο εδάφιο, του κανονισμού αυτού] από τρίτη χώρα, ή εάν υπάρχει προηγούμενη συμφωνία διευθέτησης με τρίτη χώρα, η οποία είναι η χώρα προέλευσης της εξωεδαφικής νομοθεσίας·

γ) την ύπαρξη σημαντικού δεσμού σύνδεσης με την τρίτη χώρα από την οποία προέρχονται η καταχωρημένη εξωεδαφική νομοθεσία ή οι επακόλουθες ενέργειες· για παράδειγμα [το πρόσωπο που αναφέρεται στο άρθρο 11 του κανονισμού 2271/96, το οποίο ζήτησε την άδεια που προβλέπεται στο άρθρο 5, δεύτερο εδάφιο, του κανονισμού αυτού] διαθέτει μητρικές ή θυγατρικές εταιρείες, ή πρόκειται για τη συμμετοχή φυσικών ή νομικών προσώπων που υπάγονται στην κύρια δικαιοδοσία της τρίτης χώρας από την οποία προέρχονται η καταχωρημένη εξωεδαφική νομοθεσία ή οι επακόλουθες ενέργειες·

δ) κατά πόσον [το πρόσωπο που αναφέρεται στο άρθρο 11 του κανονισμού 2271/96, το οποίο ζήτησε την άδεια που προβλέπεται στο άρθρο 5, δεύτερο εδάφιο, του κανονισμού αυτού] θα μπορούσε να λάβει ευλόγως μέτρα για να αποτρέψει ή να περιορίσει τη ζημία·

ε) τις δυσμενείς επιπτώσεις στην άσκηση οικονομικής δραστηριότητας, ιδίως κατά πόσον [το πρόσωπο που αναφέρεται στο άρθρο 11 του κανονισμού 2271/96, το οποίο ζήτησε την άδεια που προβλέπεται στο άρθρο 5, δεύτερο εδάφιο, του κανονισμού αυτού] θα αντιμετώπιζε [σημαντικές] οικονομικές ζημίες, οι οποίες θα μπορούσαν, για παράδειγμα, να απειλήσουν τη βιωσιμότητά του ή να αποτελέσουν σοβαρό κίνδυνο πτώχευσης·

στ) κατά πόσον η δραστηριότητα [του προσώπου που αναφέρεται στο άρθρο 11 του κανονισμού 2271/96, το οποίο ζήτησε την άδεια που προβλέπεται στο άρθρο 5, δεύτερο εδάφιο, του κανονισμού αυτού] θα καθίστατο υπερβολικά δυσχερής λόγω απώλειας βασικών εισροών ή πόρων, που δεν μπορούν εύλογα να αντικατασταθούν·

ζ) αν η άσκηση των ατομικών δικαιωμάτων [του προσώπου που αναφέρεται στο άρθρο 11 του κανονισμού 2271/96, το οποίο ζήτησε την έγκριση που προβλέπεται στο άρθρο 5, δεύτερο εδάφιο, του κανονισμού αυτού] θα εμποδιζόταν σημαντικά·

η) κατά πόσον υπάρχει απειλή κατά της ασφάλειας, της προστασίας της ζωής και της υγείας των ανθρώπων και της προστασίας του περιβάλλοντος·

θ) κατά πόσον υπάρχει απειλή κατά της ικανότητας της Ένωσης να ασκεί την ανθρωπιστική, αναπτυξιακή και εμπορική πολιτική της ή τις εξωτερικές πτυχές των εσωτερικών πολιτικών της·

ι) την ασφάλεια του εφοδιασμού σε στρατηγικά αγαθά ή υπηρεσίες εντός της Ένωσης ή κράτους μέλους ή στην Ένωση ή σε κράτος μέλος και τις επιπτώσεις τυχόν ελλείψεων ή διαταράξεων του εφοδιασμού·

ια) τις συνέπειες για την εσωτερική αγορά όσον αφορά την ελεύθερη κυκλοφορία των εμπορευμάτων, των προσώπων, των υπηρεσιών και των κεφαλαίων, καθώς και τη χρηματοπιστωτική και οικονομική σταθερότητα ή βασικές υποδομές της Ένωσης·

ιβ) τις συστημικές συνέπειες της ζημίας, ιδίως όσον αφορά τις δευτερογενείς επιπτώσεις της ζημίας σε άλλους τομείς·

ιγ) τον αντίκτυπο στην αγορά εργασίας ενός ή περισσότερων κρατών μελών και τις διασυνοριακές συνέπειές του εντός της Ένωσης·

ιδ) κάθε άλλο σχετικό παράγοντα.»

Το γερμανικό δίκαιο

15 Το άρθρο 134 του Bürgerliches Gesetzbuch (αστικού κώδικα) προβλέπει τα εξής:

«Δικαιοπραξία που αντιβαίνει σε απαγορευτική διάταξη νόμου είναι άκυρη εκτός εάν ο νόμος άλλως ορίζει.»

Η διαφορά της κύριας δίκης και τα προδικαστικά ερωτήματα

16 Η BMI, η οποία έχει υποκατάστημα στη Γερμανία, είναι ιρανική τράπεζα που ανήκει στο ιρανικό κράτος. Η τράπεζα αυτή συνήψε με την Telekom, θυγατρική της Deutsche Telekom AG που εδρεύει στη Γερμανία και της οποίας το ήμισυ περίπου του κύκλου εργασιών προέρχεται από τη δραστηριότητά της στις Ηνωμένες Πολιτείες, διάφορες συμβάσεις για την παροχή τηλεπικοινωνιακών υπηρεσιών.

17 Οι διάδικοι της κύριας δίκης έχουν συνάψει σύμβαση-πλαίσιο, η οποία παρέχει στην BMI τη δυνατότητα να περιλάβει σε μία σύμβαση όλες τις τηλεφωνικές και διαδικτυακές συνδέσεις της επιχείρησής της στα σημεία εγκατάστασής της στη Γερμανία. Στο πλαίσιο των διαφόρων συμβάσεων που συνήφθησαν μεταξύ των ως άνω διαδίκων, η Telekom παρείχε διάφορες τηλεπικοινωνιακές υπηρεσίες στην BMI, η οποία κατέβαλλε πάντοτε εμπροθέσμως το σχετικό αντίτιμο. Οι προβλεπόμενες στις εν λόγω συμβάσεις υπηρεσίες είναι ουσιώδεις για την εσωτερική και εξωτερική επικοινωνία της BMI στη Γερμανία. Κατά το αιτούν δικαστήριο, χωρίς τις υπηρεσίες αυτές, η BMI δεν μπορεί να διεξάγει εμπορικές συναλλαγές μέσω των εγκαταστάσεών της στη Γερμανία.

18 Το 2018 οι Ηνωμένες Πολιτείες αποχώρησαν από την πυρηνική συμφωνία με το Ιράν, η οποία είχε υπογραφεί στη Βιέννη στις 14 Ιουλίου 2015 με αντικείμενο τον έλεγχο του ιρανικού πυρηνικού προγράμματος και την άρση των οικονομικών κυρώσεων που αφορούσαν το Ιράν. Κατόπιν τούτου, οι Ηνωμένες Πολιτείες επέβαλαν εκ νέου από τις 5 Νοεμβρίου 2018, μεταξύ άλλων, δευτερογενείς κυρώσεις στο Ιράν.

19 Οι κυρώσεις αυτές αφορούν τα πρόσωπα που περιλαμβάνονται στον «κατάλογο ειδικώς σεσημασμένων υπηκόων και των προσώπων για τα οποία ισχύουν απαγορεύσεις» (Specially Designated Nationals and Blocked Persons List) (στο εξής: κατάλογος SDN), τον οποίο κατήρτισε το Office of Foreign Assets Control (OFAC) [Γραφείο ελέγχου των αλλοδαπών περιουσιακών στοιχείων (OFAC), Ηνωμένες Πολιτείες], στα οποία συγκαταλέγεται και η BMI. Δυνάμει των εν λόγω κυρώσεων, απαγορεύεται σε κάθε πρόσωπο να διατηρεί, εκτός του εδάφους των Ηνωμένων Πολιτειών, εμπορικές σχέσεις με πρόσωπο ή οντότητα που περιλαμβάνεται στον κατάλογο SDN.

20 Στις 16 Νοεμβρίου 2018 η Telekom επέδωσε στην BMI έγγραφο καταγγελίας, με άμεση ισχύ, όλων των συμβάσεων που είχε συνάψει μαζί της και ενήργησε κατά τον ίδιο τρόπο έναντι τουλάχιστον τεσσάρων άλλων εταιριών οι οποίες είχαν σχέσεις με το Ιράν, περιλαμβάνονταν στον κατάλογο SDN και ήταν εγκατεστημένες στη Γερμανία.

21 Στο πλαίσιο μιας από τις διαδικασίες ασφαλιστικών μέτρων που κίνησε η BMI ενώπιον των γερμανικών δικαστηρίων, το Landgericht Hamburg (πρωτοδικείο Αμβούργου, Γερμανία) διέταξε την Telekom, με απόφαση της 28ης Νοεμβρίου 2018, να εκτελέσει τις τρέχουσες συμβάσεις έως τη λήξη των προβλεπόμενων σε αυτές προθεσμιών τακτικής καταγγελίας, οι οποίες έληγαν μεταξύ της 25ης Ιανουαρίου 2019 και της 7ης Ιανουαρίου 2021.

22 Στις 11 Δεκεμβρίου 2018 η Telekom επέδωσε στην BMI νέο έγγραφο καταγγελίας του συνόλου των συμβάσεων αυτών και δη «το συντομότερο δυνατό». Η καταγγελία δεν περιείχε καμία αιτιολογία.

23 Κατόπιν τούτου, η BMI άσκησε αγωγή ενώπιον του Landgericht Hamburg (πρωτοδικείου Αμβούργου) ζητώντας να υποχρεωθεί η Telekom να διατηρήσει ενεργοποιημένες όλες τις συμβατικώς συμφωνηθείσες τηλεφωνικές και διαδικτυακές συνδέσεις.

24 Το δικαστήριο αυτό υποχρέωσε την Telecom να εκτελέσει τις επίμαχες στην κύρια δίκη συμβάσεις έως τη λήξη της εκάστοτε προθεσμίας για τακτική καταγγελία και απέρριψε την ως άνω αγωγή κατά τα λοιπά. Έκρινε δε ότι η εκ μέρους της Telekom τακτική καταγγελία των εν λόγω συμβάσεων ήταν σύμφωνη με το άρθρο 5 του κανονισμού 2271/96.

25 Η BMI άσκησε έφεση κατά της αποφάσεως του Landgericht Hamburg (πρωτοδικείου Αμβούργου) ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου, προβάλλοντας ότι η καταγγελία των επίμαχων στην κύρια δίκη συμβάσεων δεν ήταν σύμφωνη με το άρθρο 5 του κανονισμού 2271/96. Η BMI υποστηρίζει ότι η καταγγελία αυτή ερείδεται μόνο στη βούληση της Telekom να συμμορφωθεί με τις δευτερογενείς κυρώσεις που είχαν θεσπίσει οι Ηνωμένες Πολιτείες.

26 Το αιτούν δικαστήριο διευκρινίζει, πρώτον, ότι η BMI δεν ισχυρίστηκε ότι η εκ μέρους της Telekom καταγγελία των επίμαχων στην κύρια δίκη συμβάσεων ήταν το αποτέλεσμα αμέσων ή έμμεσων εντολών των διοικητικών ή δικαστικών αρχών των Ηνωμένων Πολιτειών. Με απόφαση της 7ης Φεβρουαρίου 2020, το Oberlandesgericht Köln (εφετείο Κολωνίας, Γερμανία) έκρινε ότι, σε μια τέτοια περίπτωση, δεν εφαρμόζεται το άρθρο 5, πρώτο εδάφιο, του κανονισμού 2271/96.

27 Εντούτοις, κατά το αιτούν δικαστήριο, για την εφαρμογή του άρθρου 5, πρώτο εδάφιο, του κανονισμού 2271/96 αρκεί απλώς και μόνον η ύπαρξη των εν λόγω δευτερογενών κυρώσεων, διότι διαφορετικά κανένα μέτρο δεν θα μπορούσε να έχει ως αποτέλεσμα την εφαρμογή στην πράξη της προβλεπόμενης στη διάταξη αυτή απαγόρευσης.

28 Δεύτερον, από την απόφαση περί παραπομπής προκύπτει ότι η Telekom, επικαλούμενη το σημείο 5 του επεξηγηματικού σημειώματος της Επιτροπής, το οποίο τιτλοφορείται «Ερωτήσεις και Απαντήσεις: έγκριση της επικαιροποίησης της νομοθεσίας θωράκισης», της 7ης Αυγούστου 2018 (ΕΕ 2018, C 277 I, σ. 4), υποστηρίζει ότι, δυνάμει του άρθρου 5, πρώτο εδάφιο, του κανονισμού 2271/96, διατηρεί την επιχειρηματική ελευθερία λύσης, οποτεδήποτε και για οιονδήποτε λόγο, των συμβάσεων που συνήψε με την BMI, όπως έχουν αποφανθεί ορισμένα γερμανικά δικαστήρια μεταξύ των οποίων και το Oberlandesgericht Köln (εφετείο Κολωνίας), το οποίο, με διάταξη της 1ης Οκτωβρίου 2019, επιβεβαίωσε τη δυνατότητα λύσης συμβάσεως για «λόγους συνδεόμενους με την εξωτερική πολιτική των Ηνωμένων Πολιτειών».

29 Το αιτούν δικαστήριο είναι της άποψης ότι η καταγγελία συμβάσεων δεν αντιβαίνει στο άρθρο 5, πρώτο εδάφιο, του κανονισμού 2271/96, όταν δικαιολογείται από αμιγώς οικονομικούς λόγους που δεν συνδέονται συγκεκριμένα με κυρώσεις επιβαλλόμενες από τρίτες χώρες. Κατά συνέπεια, η Telekom θα έπρεπε κατ' εξαίρεση να εκθέσει τους λόγους που δικαιολογούν την καταγγελία των επίμαχων στην κύρια δίκη συμβάσεων και, εν πάση περιπτώσει, να εκθέσει ή, ενδεχομένως, να αποδείξει ότι η απόφαση λύσης των συμβάσεων αυτών δεν υπαγορεύθηκε από τον φόβο ενδεχόμενων επιπτώσεων για την Telekom στην αμερικανική αγορά.

30 Τρίτον, το αιτούν δικαστήριο επισημαίνει ότι από το άρθρο 134 του αστικού κώδικα προκύπτει ότι η καταγγελία συμβάσεων που αντιβαίνει στο άρθρο 5, πρώτο εδάφιο, του κανονισμού 2271/96 δεν παράγει έννομα αποτελέσματα. Επιπλέον, κατά το γερμανικό δίκαιο, κάθε παράβαση του εν λόγω άρθρου 5, πρώτο εδάφιο, συνιστά διοικητική παράβαση και τιμωρείται με χρηματικό πρόστιμο ύψους έως 500 000 ευρώ.

31 Λαμβανομένου υπόψη του κινδύνου πρόκλησης οικονομικής ζημίας στην Telekom, η οποία ανήκει σε όμιλο του οποίου το ήμισυ περίπου του κύκλου εργασιών προέρχεται από τη δραστηριότητά του στις Ηνωμένες Πολιτείες, θα μπορούσε να θεωρηθεί ότι η επιβολή προστίμου σε βάρος της Telekom και επιπλέον η απαίτηση να συνεχίσει η εταιρία αυτή να εκτελεί τις συμβάσεις που συνήψε με την BMI προσκρούουν στην αρχή της αναλογικότητας, την οποία προβλέπει το άρθρο 9 του κανονισμού 2271/96, καθόσον δε μάλιστα ο κανονισμός αυτός δεν αποσκοπεί άμεσα στην προστασία των συμφερόντων της BMI.

32 Τέταρτον, το αιτούν δικαστήριο υπογραμμίζει ότι, κατά το προοίμιό του, ο κανονισμός 2271/96 αποσκοπεί στην προστασία των οικονομικών φορέων της Ένωσης.

33 Εκτιμά εντούτοις ότι ο κίνδυνος πρόκλησης οικονομικής ζημίας δεν αντισταθμίζεται επαρκώς ούτε από το δικαίωμα αποζημίωσης που προβλέπεται στο άρθρο 6 του κανονισμού αυτού ούτε από την ενδεχόμενη παροχή άδειας συμμόρφωσης προς τις κυρώσεις, η οποία προβλέπεται στο άρθρο 5, δεύτερο εδάφιο, του εν λόγω κανονισμού. Συγκεκριμένα, λαμβανομένου υπόψη του σκοπού που επιδιώκει ο κανονισμός, ο οποίος έγκειται στην αποτροπή της επιβολής δευτερογενών κυρώσεων στους οικονομικούς φορείς της Ένωσης, η άδεια αυτή θα παρέχεται μάλλον σε περιορισμένη έκταση. Κατά συνέπεια, για τη λήψη άδειας δεν αρκεί απλώς και μόνον ο κίνδυνος πρόκλησης οικονομικής ζημίας. Υπό τις περιστάσεις αυτές, το αιτούν δικαστήριο έχει αμφιβολίες αν, σε περίπτωση που υφίσταται κίνδυνος πρόκλησης σημαντικών οικονομικών ζημιών στην αγορά των Ηνωμένων Πολιτειών, η προβλεπόμενη στον κανονισμό 2271/96 γενική απαγόρευση διακοπής των συμβατικών σχέσεων με εμπορικό εταίρο συνάδει με την επιχειρηματική ελευθερία που προστατεύεται από το άρθρο 16 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (στο εξής: Χάρτης) και με την αρχή της αναλογικότητας που κατοχυρώνεται στο άρθρο 52 του Χάρτη.

34 Υπό τις συνθήκες αυτές, το Hanseatisches Oberlandesgericht Hamburg (εφετείο Αμβούργου, Γερμανία) αποφάσισε να αναστείλει την ενώπιόν του διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο τα ακόλουθα προδικαστικά ερωτήματα:

«1) Εφαρμόζεται το άρθρο 5, πρώτο εδάφιο, του κανονισμού 2271/96 μόνον εάν ένας οικονομικός φορέας της […] Ένωσης, κατά την έννοια του άρθρου 11 του εν λόγω κανονισμού, λαμβάνει άμεσα ή έμμεσα εντολές από διοικητικές ή δικαστικές αρχές των Ηνωμένων Πολιτειών […] ή αρκεί για την εφαρμογή του άρθρου αυτού το ότι η δραστηριότητα του οικονομικού φορέα της […] Ένωσης αποσκοπεί στη συμμόρφωση με δευτερογενείς κυρώσεις, ακόμη και ελλείψει τέτοιων εντολών;

2) Σε περίπτωση που στο πρώτο ερώτημα δοθεί η δεύτερη ως άνω εναλλακτική απάντηση από το Δικαστήριο[, α]ποκλείει το άρθρο 5, πρώτο εδάφιο, του κανονισμού 2271/96 μια ερμηνεία του εθνικού δικαίου σύμφωνα με την οποία επιτρέπεται στην καταγγέλλουσα να τερματίσει οποιαδήποτε πάγια συμβατική σχέση της με αντισυμβαλλόμενο ο οποίος έχει καταχωρισθεί στον κατάλογο [SDN] του Γραφείου [ελέγχου των αλλοδαπών περιουσιακών στοιχείων] – ώστε η καταγγελία να έχει ως αιτία τη συμμόρφωση προς τις κυρώσεις [που επιβάλλουν οι Ηνωμένες Πολιτείες]– χωρίς να απαιτείται λόγος καταγγελίας και, συνεπώς, χωρίς να χρειάζεται να εκθέσει και να αποδείξει στο πλαίσιο αστικής διαδικασίας ότι ο λόγος για την καταγγελία δεν ήταν σε καμία περίπτωση η συμμόρφωση προς τις κυρώσεις [αυτές];

3) Σε περίπτωση καταφατικής απάντησης από το Δικαστήριο στο δεύτερο ως άνω ερώτημα[, π]ρέπει η τακτική καταγγελία, η οποία γίνεται κατά παράβαση του άρθρου 5, πρώτο εδάφιο, του κανονισμού 2271/96, να θεωρηθεί υποχρεωτικά ανίσχυρη ή εκπληρώνεται ο σκοπός του κανονισμού και με άλλες κυρώσεις, όπως για παράδειγμα με την επιβολή χρηματικού προστίμου;

4) Σε περίπτωση που στο τρίτο ερώτημα δοθεί από το Δικαστήριο η πρώτη ως άνω εναλλακτική απάντηση[, ι]σχύει τούτο υπό το πρίσμα των άρθρων 16 και 52 του [Χάρτη], αφενός, και της δυνατότητας χορήγησης απαλλαγών σύμφωνα με το άρθρο 5, δεύτερο εδάφιο, του κανονισμού 2271/96, αφετέρου, ακόμη και όταν ο οικονομικός φορέας της Ένωσης απειλείται με σημαντικές οικονομικές ζημίες στην αμερικανική αγορά (εν προκειμένω: το 50 % του κύκλου εργασιών του ομίλου) εάν διατηρήσει τις επιχειρηματικές σχέσεις του με τον καταχωρισμένο στον κατάλογο αντισυμβαλλόμενο;»

Επί των προδικαστικών ερωτημάτων

Προκαταρκτικές παρατηρήσεις

35 Επισημαίνεται ότι σκοπός του κανονισμού 2271/96 είναι, όπως προκύπτει από την έκτη αιτιολογική σκέψη του, να προστατευθούν η κατεστημένη έννομη τάξη, καθώς και τα συμφέροντα της Ένωσης και των φυσικών ή νομικών προσώπων που ασκούν τα δικαιώματά τους δυνάμει της Συνθήκης ΛΕΕ, ιδίως με εξάλειψη, εξουδετέρωση, παρεμπόδιση ή άλλου είδους αντιμετώπιση των αρνητικών συνεπειών των νόμων, κανονισμών και άλλων νομοθετικών πράξεων που περιλαμβάνονται στο παράρτημα του εν λόγω κανονισμού (στο εξής: νόμοι του παραρτήματος).

36 Το άρθρο 1 του κανονισμού 2271/96 διευκρινίζει συναφώς ότι ο νομοθέτης της Ένωσης επιδιώκει, με τα προβλεπόμενα στον εν λόγω κανονισμό μέτρα, την παροχή προστασίας από την εξωεδαφική εφαρμογή των νόμων του παραρτήματος και των μέτρων που βασίζονται σ' αυτούς ή απορρέουν από αυτούς, καθώς και την εξουδετέρωση των συνεπειών τους οσάκις η εφαρμογή αυτή θίγει τα συμφέροντα των διαλαμβανόμενων στο άρθρο 11 προσώπων, τα οποία μετέχουν στο διεθνές εμπόριο, ή/και την κίνηση κεφαλαίων και τις σχετικές εμπορικές δραστηριότητες μεταξύ της Ένωσης και τρίτων χωρών.

37 Όπως προκύπτει από τις πέντε πρώτες αιτιολογικές σκέψεις του κανονισμού 2271/96, οι νόμοι που περιλαμβάνονται στο παράρτημα του εν λόγω κανονισμού αποσκοπούν στη ρύθμιση των δραστηριοτήτων φυσικών και νομικών προσώπων που υπάγονται στη δικαιοδοσία των κρατών μελών και έχουν εξωεδαφική εφαρμογή. Με τον τρόπο αυτόν, οι εν λόγω νόμοι θίγουν την κατεστημένη έννομη τάξη και βλάπτουν τα συμφέροντα της Ένωσης και των ως άνω προσώπων, παραβιάζοντας το διεθνές δίκαιο και διακυβεύοντας την επίτευξη των σκοπών της Ένωσης. Η Ένωση επιδιώκει συγκεκριμένα να συμβάλλει στην αρμονική ανάπτυξη του παγκόσμιου εμπορίου και στην προοδευτική κατάργηση των περιορισμών στις διεθνείς συναλλαγές προωθώντας, στον μεγαλύτερο δυνατό βαθμό, την ελεύθερη κυκλοφορία των κεφαλαίων μεταξύ των κρατών μελών και τρίτων χωρών καθώς και την άρση κάθε περιορισμού στις άμεσες επενδύσεις, συμπεριλαμβανομένων των επενδύσεων σε ακίνητα, στην εγκατάσταση, στην παροχή χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών ή στην εισδοχή τίτλων σε κεφαλαιαγορές.

38 Στους νόμους του παραρτήματος περιλαμβάνεται και ο «Iran Freedom and Counter-Proliferation Act of 2012» (νόμος του 2012 για την ελευθερία και την καταπολέμηση της διάδοσης στο Ιράν), για τον οποίο, όπως προκύπτει από την αιτιολογική σκέψη 4 του κατ' εξουσιοδότηση κανονισμού 2018/1100, οι Ηνωμένες Πολιτείες ανακοίνωσαν στις 8 Μαΐου 2018 ότι παύουν την αναστολή της εφαρμογής του μετά την αποχώρησή τους από την πυρηνική συμφωνία με το Ιράν.

39 Για την επίτευξη των σκοπών που υπομνήσθηκαν στις σκέψεις 35 έως 37 της παρούσας αποφάσεως, ο κανονισμός 2271/96 προβλέπει διαφόρων ειδών κανόνες. Συγκεκριμένα, για να προστατευθούν η κατεστημένη έννομη τάξη και τα συμφέροντα της Ένωσης, το άρθρο 4 του κανονισμού αυτού προβλέπει, κατ' ουσίαν, ότι δεν αναγνωρίζεται ούτε κηρύσσεται εκτελεστή οιαδήποτε απόφαση η οποία έχει ληφθεί εκτός της Ένωσης κατ' εφαρμογήν των νόμων του παραρτήματος ή των μέτρων που βασίζονται σ' αυτούς ή απορρέουν από αυτούς. Για τον ίδιο σκοπό, το πρώτο εδάφιο του άρθρου 5 του εν λόγω κανονισμού απαγορεύει, κατ' ουσίαν, σε κάθε διαλαμβανόμενο στο άρθρο 11 πρόσωπο να συμμορφώνεται προς τους νόμους του παραρτήματος ή προς τα μέτρα που βασίζονται σ' αυτούς ή απορρέουν από αυτούς, πλην όμως το δεύτερο εδάφιο του ίδιου άρθρου 5 προβλέπει ότι είναι δυνατόν να επιτραπεί, ανά πάσα στιγμή, στους ενδιαφερομένους να συμμορφώνονται πλήρως ή μερικώς προς τους νόμους αυτούς, στο βαθμό που η μη συμμόρφωσή τους θα έβλαπτε σοβαρά τα συμφέροντα των ιδίων ή της Ένωσης. Εξάλλου, για να προστατευθούν τα συμφέροντα των προσώπων που διαλαμβάνονται στο άρθρο 11 του κανονισμού 2271/96, το άρθρο 6 αυτού προβλέπει ότι όσοι εξ αυτών μετέχουν σε δραστηριότητα προβλεπόμενη στο άρθρο 1 του κανονισμού αυτού έχουν το δικαίωμα να ζητούν αποζημίωση για τις ζημίες που υπέστησαν συνεπεία της εφαρμογής των εν λόγω νόμων ή μέτρων.

40 Το δε άρθρο 9 του κανονισμού 2271/96 μεριμνά για την αποτελεσματική εφαρμογή των κανόνων αυτών, απαιτώντας από τα κράτη μέλη να καθορίσουν τις κυρώσεις που θα επιβάλλονται σε περίπτωση παραβάσεως των εν λόγω κανόνων, οι οποίες κυρώσεις πρέπει να είναι αποτελεσματικές, ανάλογες προς την παράβαση και αποτρεπτικές. Τέτοιες κυρώσεις πρέπει επομένως να προβλέπονται, ειδικότερα, όταν ένα πρόσωπο από τα διαλαμβανόμενα στο ως άνω άρθρο 11 παραβαίνει την απαγόρευση του άρθρου 5, πρώτο εδάφιο, του κανονισμού.

41 Η απάντηση στα προδικαστικά ερωτήματα του αιτούντος δικαστηρίου πρέπει να δοθεί υπό το πρίσμα των ως άνω εκτιμήσεων.

Επί του πρώτου προδικαστικού ερωτήματος

42 Με το πρώτο προδικαστικό ερώτημα, το αιτούν δικαστήριο ζητεί, κατ' ουσίαν, να διευκρινιστεί αν το άρθρο 5, πρώτο εδάφιο, του κανονισμού 2271/96 έχει την έννοια ότι απαγορεύει στα πρόσωπα που διαλαμβάνονται στο άρθρο 11 του κανονισμού να συμμορφώνονται προς τις απαιτήσεις ή τις απαγορεύσεις που προβλέπουν οι νόμοι του παραρτήματος, ακόμη και όταν δεν υφίσταται εντολή, εκ μέρους των διοικητικών ή δικαστικών αρχών των τρίτων χωρών που εξέδωσαν τους νόμους αυτούς, προς διασφάλιση της τήρησής τους.

43 Καταρχάς υπενθυμίζεται ότι, κατά πάγια νομολογία, για την ερμηνεία διατάξεως του δικαίου της Ένωσης πρέπει να λαμβάνεται υπόψη όχι μόνον το γράμμα της, αλλά και το πλαίσιο στο οποίο εντάσσεται και οι σκοποί που επιδιώκονται με τη ρύθμιση της οποίας αυτή αποτελεί μέρος [απόφαση της 12ης Μαΐου 2021, Bundesrepublik Deutschland (Ερυθρά αγγελία της Interpol), C-505/19, EU:C:2021:376, σκέψη 77 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία].

44 Όσον αφορά το γράμμα του άρθρου 5, πρώτο εδάφιο, του κανονισμού 2271/96, υπενθυμίζεται ότι η διάταξη αυτή απαγορεύει στα πρόσωπα που διαλαμβάνονται στο άρθρο 11 του κανονισμού να συμμορφώνονται προς τις «απαιτήσεις ή απαγορεύσεις, συμπεριλαμβανομένων των αιτήσεων αλλοδαπών δικαστηρίων, που βασίζονται ή απορρέουν, αμέσως ή εμμέσως, από τους νόμους [του παραρτήματος] και τα μέτρα που βασίζονται σ' αυτούς ή απορρέουν από αυτούς».

45 Από το γράμμα της διατάξεως αυτής, και ιδίως από τη φράση «απαιτήσεις ή απαγορεύσεις […] που βασίζονται» και από τον όρο «συμπεριλαμβανομένων», προκύπτει ότι η διάταξη αυτή, η οποία έχει διατυπωθεί ευρέως, εφαρμόζεται ακόμη και ελλείψει αιτήσεως ή εντολής διοικητικής ή δικαστικής αρχής.

46 Πράγματι, όπως επισήμανε κατ' ουσίαν ο γενικός εισαγγελέας στο σημείο 55 των προτάσεών του, η απαίτηση ή η απαγόρευση μπορεί, κατά τη συνήθη έννοια των όρων αυτών, να απορρέει όχι μόνον από ατομική πράξη ή από δέσμη ατομικών αποφάσεων, αλλά και από πράξη γενικού και αφηρημένου χαρακτήρα.

47 Η ερμηνεία αυτή των όρων «απαιτήσεις» και «απαγορεύσεις» συνάγεται και από το πλαίσιο στο οποίο εντάσσεται το άρθρο 5, πρώτο εδάφιο, του κανονισμού 2271/96. Όπως επισήμανε κατ' ουσίαν ο γενικός εισαγγελέας στο σημείο 57 των προτάσεών του, στο άρθρο 4 και στο άρθρο 7, στοιχείο δ', του κανονισμού αυτού, ο όρος «απόφαση» χρησιμοποιείται ως παραπομπή στις δικαστικές ή διοικητικές πράξεις που εκλαμβάνονται ως «εντολές», γεγονός που επιρρωννύει τη διαπίστωση ότι οι όροι «απαιτήσεις» και «απαγορεύσεις» που χρησιμοποιούνται στο άρθρο 5, πρώτο εδάφιο, του κανονισμού αυτού έχουν ευρύτερο περιεχόμενο.

48 Η εν λόγω ερμηνεία ενισχύεται επίσης από τους σκοπούς του κανονισμού 2271/96, οι οποίοι συνίστανται, μεταξύ άλλων, όπως προκύπτει από τη δεύτερη και την έκτη αιτιολογική σκέψη του, στην προστασία της κατεστημένης έννομης τάξης, καθώς και των συμφερόντων της Ένωσης και των φυσικών ή νομικών προσώπων που ασκούν δικαιώματα δυνάμει της Συνθήκης ΛΕΕ, προκειμένου να επιτευχθεί, στον μεγαλύτερο δυνατό βαθμό, ο σκοπός της ελεύθερης κυκλοφορίας των κεφαλαίων μεταξύ των κρατών μελών και τρίτων χωρών.

49 Πράγματι, όσον αφορά τον σκοπό του κανονισμού 2271/96, ο οποίος έγκειται στην προστασία της κατεστημένης έννομης τάξης και των συμφερόντων της Ένωσης εν γένει, διαπιστώνεται ότι οι νόμοι του παραρτήματος μπορούν, όπως επισήμανε κατ' ουσίαν ο γενικός εισαγγελέας στα σημεία 63 και 64 των προτάσεών του, να παραγάγουν τα αποτελέσματά τους, ιδίως διά της απειλής και μόνον εννόμων συνεπειών οι οποίες θα μπορούσαν να επέλθουν σε περίπτωση παραβάσεως των νόμων αυτών από τα πρόσωπα που διαλαμβάνονται στο άρθρο 11 του κανονισμού αυτού. Επομένως, ο κανονισμός 2271/96 δεν θα ήταν πρόσφορος για την εξουδετέρωση των αποτελεσμάτων των εν λόγω νόμων και για την αποτελεσματική επιδίωξη του προαναφερθέντος σκοπού, αν η απαγόρευση του άρθρου 5, πρώτο εδάφιο, του κανονισμού αυτού τελούσε υπό την προϋπόθεση της έκδοσης εντολών από τις διοικητικές και δικαστικές αρχές των τρίτων χωρών που εξέδωσαν τους νόμους αυτούς.

50 Η εκτιθέμενη στη σκέψη 45 της παρούσας αποφάσεως ερμηνεία του άρθρου 5, πρώτο εδάφιο, του κανονισμού 2271/96 δεν είναι εξάλλου ασύμβατη προς τον συμπληρωματικό σκοπό του κανονισμού 2271/96, ο οποίος έγκειται στην προστασία των συμφερόντων των προσώπων που διαλαμβάνονται στο άρθρο 11 του κανονισμού αυτού, συμπεριλαμβανομένης της επιχειρηματικής ελευθερίας τους που αποτελεί θεμελιώδη ελευθερία κατοχυρούμενη στο άρθρο 16 του Χάρτη και η οποία, κατά τη νομολογία του Δικαστηρίου, περιλαμβάνει την ελευθερία ασκήσεως οικονομικής ή εμπορικής δραστηριότητας, τη συμβατική ελευθερία και τον

ελεύθερο ανταγωνισμό (απόφαση της 16ης Ιουλίου 2020, Adusbef κ.λπ., C-686/18, EU:C:2020:567, σκέψη 82). Πράγματι πρέπει να επισημανθεί ότι τα συμφέροντα αυτά, τα οποία ενδέχεται να απειλούνται από τα μέτρα στα οποία εκτίθενται τα εν λόγω πρόσωπα στις οικείες τρίτες χώρες σε περίπτωση μη συμμόρφωσής τους προς τους νόμους του παραρτήματος, προστατεύονται δεόντως δυνάμει του άρθρου 5, δεύτερο εδάφιο, του εν λόγω κανονισμού, το οποίο πρέπει να ερμηνεύεται με γνώμονα τον σκοπό αυτό.

51 Κατόπιν των προεκτεθέντων, στο πρώτο προδικαστικό ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι το άρθρο 5, πρώτο εδάφιο, του κανονισμού 2271/96 έχει την έννοια ότι απαγορεύει στα πρόσωπα που διαλαμβάνονται στο άρθρο 11 του κανονισμού να συμμορφώνονται προς τις απαιτήσεις ή τις απαγορεύσεις τις οποίες προβλέπουν οι νόμοι που περιλαμβάνονται στο παράρτημα του κανονισμού αυτού, ακόμη και όταν δεν υφίσταται εντολή, εκ μέρους των διοικητικών ή δικαστικών αρχών των τρίτων χωρών που εξέδωσαν τους νόμους αυτούς, προς διασφάλιση της τήρησής τους.

Επί του δευτέρου προδικαστικού ερωτήματος

52 Με το δεύτερο προδικαστικό ερώτημα, το αιτούν δικαστήριο ζητεί, κατ' ουσίαν, να διευκρινιστεί αν το άρθρο 5, πρώτο εδάφιο, του κανονισμού 2271/96 έχει την έννοια ότι πρόσωπο διαλαμβανόμενο στο άρθρο 11 του κανονισμού αυτού, το οποίο δεν διαθέτει την προβλεπόμενη από το άρθρο 5, δεύτερο εδάφιο, του κανονισμού άδεια, δεν δύναται να καταγγείλει, χωρίς καμία αιτιολογία, τις συμβάσεις που έχει συνάψει με πρόσωπο περιλαμβανόμενο στον κατάλογο SDN.

53 Το ερώτημα αυτό εντάσσεται στο πλαίσιο αστικής διαφοράς στην οποία η BMI αμφισβητεί, ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου, τη δυνατότητα της Telekom να ασκήσει το δικαίωμά της τακτικής καταγγελίας των μεταξύ τους συναφθεισών συμβάσεων χωρίς να υποχρεούται να προβάλλει ορισμένο λόγο, και υποστηρίζει ότι η καταγγελία αυτή συνιστά παράβαση του άρθρου 5, πρώτο εδάφιο, του κανονισμού 2271/96.

54 Πρέπει, καταρχάς, να διευκρινιστεί αν μπορεί να γίνει επίκληση του άρθρου 5, πρώτο εδάφιο, του κανονισμού 2271/96 σε αστική δίκη όπως η κύρια δίκη.

55 Κατά πάγια νομολογία, στα εθνικά δικαστήρια εναπόκειται να εφαρμόζουν, στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων τους, τις διατάξεις του δικαίου της Ένωσης, όπως είναι οι διατάξεις του κανονισμού 2271/96, ώστε να εξασφαλίζεται η πλήρης αποτελεσματικότητά τους (πρβλ. απόφαση της 17ης Σεπτεμβρίου 2002, Muñoz και Superior Fruiticola, C-253/00, EU:C:2002:497, σκέψη 28).

56 Υπενθυμίζεται ακόμη ότι, κατά το άρθρο 288, δεύτερο εδάφιο, ΣΛΕΕ, ο κανονισμός έχει γενική ισχύ και ισχύει άμεσα σε κάθε κράτος μέλος (απόφαση της 17ης Σεπτεμβρίου 2002, Muñoz και Superior Fruiticola, C-253/00, EU:C:2002:497, σκέψη 27).

57 Επιβάλλεται δε η διαπίστωση ότι το άρθρο 5, πρώτο εδάφιο, του κανονισμού 2271/96 προβλέπει ότι κανένα από τα διαλαμβανόμενα στο άρθρο 11 αυτού πρόσωπα δεν πρέπει να συμμορφώνεται, είτε άμεσα είτε μέσω αντιπροσώπου ή ενδιαμέσου προσώπου, με πράξη ή εκούσια παράλειψη, προς απαιτήσεις ή απαγορεύσεις που βασίζονται άμεσα ή έμμεσα στους νόμους του παραρτήματος. Η απαγόρευση αυτή, που έχει διατυπωθεί σαφώς, επακριβώς και ανεπιφυλάκτως, εξηγείται από το γεγονός ότι τα διαλαμβανόμενα στο άρθρο 11 πρόσωπα, κατά την άσκηση των εμπορικών, μεταξύ άλλων, δραστηριοτήτων τους, στις οποίες συγκαταλέγονται ενδεχόμενες

αποφάσεις τους περί καταγγελίας συμβάσεων, είναι σε θέση να ενεργοποιήσουν τα εξωεδαφικά αποτελέσματα των συνεπειών των νόμων του παραρτήματος, την οποία ακριβώς επιδιώκει να αναχαιτίσει ο εν λόγω κανονισμός.

58 Επιπλέον, η μόνη παρέκκλιση από την ως άνω απαγόρευση προβλέπεται στο δεύτερο εδάφιο του άρθρου 5 του κανονισμού 2271/96, το οποίο επιτρέπει στα πρόσωπα που διαλαμβάνονται στο άρθρο 11 του κανονισμού να ζητούν άδεια μη συμμόρφωσης προς την απαγόρευση αυτή.

59 Καθόσον, όπως προκύπτει από τη σκέψη 55 της παρούσας αποφάσεως, εναπόκειται στα εθνικά δικαστήρια να διασφαλίζουν την πλήρη αποτελεσματικότητα του κανονισμού 2271/96, η τήρηση της απαγορεύσεως του άρθρου 5, πρώτο εδάφιο, του κανονισμού πρέπει να είναι δυνατόν να εξασφαλιστεί στο πλαίσιο αστικής δίκης, όπως η κύρια δίκη, η οποία έχει κινηθεί κατά προσώπου στο οποίο απευθύνεται η απαγόρευση αυτή (βλ., κατ' αναλογίαν, απόφαση της 17ης Σεπτεμβρίου 2002, Muñoz και Superior Fruiticola, C-253/00, EU:C:2002:497, σκέψη 30).

60 Το άρθρο 9 του κανονισμού 2271/96 καταλείπει, βεβαίως, στα κράτη μέλη την ευχέρεια να καθορίσουν τις επιβαλλόμενες κυρώσεις σε περίπτωση παραβάσεως του εν λόγω κανονισμού, οι οποίες πρέπει να είναι αποτελεσματικές, ανάλογες προς την παράβαση και αποτρεπτικές. Η αρμοδιότητα αυτή δεν μπορεί, ωστόσο, να έχει ως αποτέλεσμα τη μεταβολή του περιεχομένου άλλων διατάξεων του κανονισμού 2271/96, οι οποίες προβλέπουν σαφείς, ακριβείς και ανεπιφύλακτες υποχρεώσεις ή απαγορεύσεις, των οποίων την πλήρη αποτελεσματικότητα, όπως επισημάνθηκε στη σκέψη 55 της παρούσας αποφάσεως, οφείλουν να εξασφαλίζουν τα εθνικά δικαστήρια στο πλαίσιο των διαφορών των οποίων επιλαμβάνονται.

61 Η εν λόγω ερμηνεία του άρθρου 5 του κανονισμού 2271/96 δεν μπορεί να αναιρεθεί, αντιθέτως προς όσα υποστηρίζει η Telekom, από το επεξηγηματικό σημείωμα της Επιτροπής που μνημονεύεται στη σκέψη 28 της παρούσας αποφάσεως. Πράγματι, το σημείωμα αυτό δεν περιέχει κανόνες ούτε νομικώς δεσμευτικές ερμηνείες. Μόνον ο κανονισμός 2271/96 είναι δεσμευτικός, όπως επισημαίνεται στην παράγραφο 5 του προοιμίου του εν λόγω σημειώματος, και μόνον το Δικαστήριο είναι αρμόδιο να παρέχει νομικά δεσμευτικές ερμηνείες των πράξεων των θεσμικών οργάνων της Ένωσης, όπως προκύπτει από την παράγραφο 6 του προοιμίου του ως άνω σημειώματος.

62 Κατόπιν των διευκρινίσεων αυτών, επισημαίνεται ότι δεν προκύπτει από το άρθρο 5, πρώτο εδάφιο, ούτε από οποιαδήποτε άλλη διάταξη του κανονισμού 2271/96 ότι πρόσωπο το οποίο διαλαμβάνεται στο άρθρο 11 του κανονισμού υποχρεούται να αιτιολογήσει την καταγγελία εμπορικής συμβάσεως συναφθείσας με πρόσωπο που περιλαμβάνεται στον κατάλογο SDN.

63 Υπό τις συνθήκες αυτές πρέπει να γίνει δεκτό ότι το άρθρο 5, πρώτο εδάφιο, του κανονισμού 2271/96 δεν αντιτίθεται σε εθνική ρύθμιση δυνάμει της οποίας ένα διαλαμβανόμενο στο άρθρο 11 του κανονισμού αυτού πρόσωπο, το οποίο δεν διαθέτει άδεια κατά την έννοια του δευτέρου εδαφίου του εν λόγω άρθρου 5, μπορεί να καταγγείλει, χωρίς καμία αιτιολογία, τις συμβάσεις που έχει συνάψει με πρόσωπο περιλαμβανόμενο στον κατάλογο SDN.

64 Εν προκειμένω, από τη δικογραφία που έχει στη διάθεσή του το Δικαστήριο και υπό την επιφύλαξη επαληθεύσεως από το αιτούν δικαστήριο, προκύπτει ότι στη διαφορά της κύριας δίκης εφαρμόζεται το άρθρο 134 του αστικού κώδικα. Το αιτούν δικαστήριο εκθέτει συναφώς ότι, αν η επίμαχη καταγγελία αντιβαίνει στο άρθρο 5, πρώτο εδάφιο, του κανονισμού 2271/96, τότε είναι ανίσχυρη δυνάμει του εν λόγω άρθρου 134. Επιπλέον, απαντώντας σε ερώτηση του Δικαστηρίου, η Γερμανική Κυβέρνηση διευκρίνισε τους κρίσιμους κανόνες περί του βάρους

αποδείξεως, οι οποίοι ισχύουν όταν πρέπει να αποδειχθεί, στο πλαίσιο αστικής δίκης, παράβαση νόμιμης απαγόρευσης κατά την έννοια του εν λόγω άρθρου 134. Συγκεκριμένα, ο διάδικος που υποστηρίζει ότι μια δικαιοπραξία, συμπεριλαμβανομένης της καταγγελίας συμβάσεως, είναι άκυρη λόγω παραβάσεως νόμιμης απαγόρευσης, όπως η προβλεπόμενη στο άρθρο 5, πρώτο εδάφιο, του κανονισμού 2271/96, μπορεί να επικαλεστεί την ακυρότητα αυτή ενώπιον δικαστηρίου. Για τον σκοπό αυτό, οφείλει να εκθέσει τα πραγματικά περιστατικά από τα οποία προκύπτει η εικαζόμενη παράβαση. Αν ο έτερος διάδικος αμφισβητεί το υποστατό των εν λόγω πραγματικών περιστατικών, ο διάδικος που προβάλλει την ακυρότητα της δικαιοπραξίας φέρει το βάρος αποδείξεως ότι πληρούνται οι προϋποθέσεις της εν λόγω παραβάσεως. Επομένως, εν προκειμένω, το βάρος αποδείξεως φέρει εξ ολοκλήρου το πρόσωπο που προβάλλει παράβαση του άρθρου 5 του κανονισμού 2271/96.

65 Επιβάλλεται, ωστόσο, η διαπίστωση, συναφώς, ότι η εφαρμογή ενός τέτοιου γενικού κανόνα για το βάρος αποδείξεως ενδέχεται να καταστήσει αδύνατη ή υπερβολικά δυσχερή, για το αιτούν δικαστήριο, τη διαπίστωση παράβασης της απαγόρευσης του άρθρου 5, πρώτο εδάφιο, του κανονισμού 2271/96 και, επομένως, να υπονομεύσει την αποτελεσματικότητα της απαγόρευσης αυτής.

66 Πράγματι, τα στοιχεία που είναι ικανά να αποδείξουν ότι η συμπεριφορά ενός διαλαμβανόμενου στο άρθρο 11 του κανονισμού 2271/96 προσώπου οφείλεται στη βούλησή του να συμμορφωθεί προς τους νόμους του παραρτήματος δεν είναι συνήθως προσιτά σε κανέναν άλλο ιδιώτη, στο μέτρο ειδικότερα που, όπως υπογράμμισε ο γενικός εισαγγελέας στο σημείο 95 των προτάσεών του, τα στοιχεία αυτά ενδέχεται να υπόκεινται στο επιχειρηματικό απόρρητο.

67 Επομένως, προκειμένου να διασφαλιστεί η πλήρης αποτελεσματικότητα του άρθρου 5, πρώτο εδάφιο, του κανονισμού 2271/96, πρέπει να γίνει δεκτό ότι, όταν, στο πλαίσιο αστικής δίκης με αντικείμενο την εικαζόμενη παράβαση των απαιτήσεων της διατάξεως αυτής, το σύνολο των αποδεικτικών στοιχείων που έχει στη διάθεσή του το εθνικό δικαστήριο τείνει να καταδείξει εκ πρώτης όψεως ότι, με την καταγγελία των επίμαχων συμβάσεων, το διαλαμβανόμενο στο άρθρο 11 του κανονισμού αυτού πρόσωπο, το οποίο δεν διαθέτει σχετική άδεια κατά την έννοια του δευτέρου εδαφίου του άρθρου 5 του εν λόγω κανονισμού, συμμορφώθηκε με τους νόμους του παραρτήματος, το πρόσωπο αυτό φέρει το βάρος να αποδείξει επαρκώς κατά νόμον ότι η συμπεριφορά του δεν είχε ως σκοπό τη συμμόρφωσή του προς τους εν λόγω νόμους.

68 Από τα προεκτεθέντα προκύπτει ότι στο δεύτερο προδικαστικό ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι το άρθρο 5, πρώτο εδάφιο, του κανονισμού 2271/96 έχει την έννοια ότι δεν αποκλείει τη δυνατότητα ενός διαλαμβανόμενου στο άρθρο 11 του εν λόγω κανονισμού προσώπου, το οποίο δεν διαθέτει άδεια κατά την έννοια του άρθρου 5, δεύτερο εδάφιο, του κανονισμού αυτού, να καταγγείλει, χωρίς καμία αιτιολογία, τις συμβάσεις που έχει συνάψει με πρόσωπο περιλαμβανόμενο στον κατάλογο SDN. Εντούτοις, κατ’ επιταγήν του άρθρου 5, πρώτο εδάφιο, του ίδιου κανονισμού, στο πλαίσιο αστικής δίκης με αντικείμενο την εικαζόμενη παράβαση της απαγόρευσης της εν λόγω διατάξεως, όταν το σύνολο των αποδεικτικών στοιχείων που έχει στη διάθεσή του το εθνικό δικαστήριο τείνουν να καταδείξουν εκ πρώτης όψεως ότι πρόσωπο διαλαμβανόμενο στο άρθρο 11 του κανονισμού 2271/96 συμμορφώθηκε, χωρίς να διαθέτει σχετική άδεια, προς τους νόμους που περιλαμβάνονται στο παράρτημα του κανονισμού αυτού, το πρόσωπο αυτό οφείλει να αποδείξει επαρκώς κατά νόμον ότι η συμπεριφορά του δεν είχε ως σκοπό τη συμμόρφωσή του προς τους εν λόγω νόμους.

Επί του τρίτου και του τετάρτου προδικαστικού ερωτήματος

69 Με το τρίτο και το τέταρτο προδικαστικό ερώτημα, τα οποία πρέπει να εξεταστούν από κοινού, το αιτούν δικαστήριο ζητεί, κατ' ουσίαν, να διευκρινιστεί αν ο κανονισμός 2271/96, και ειδικότερα τα άρθρα του 5 και 9, σε συνδυασμό με τα άρθρα 16 και 52 του Χάρτη, έχει την έννοια δεν είναι άκυρη η καταγγελία συμβάσεων στην οποία προέβη πρόσωπο διαλαμβανόμενο στο άρθρο 11 του κανονισμού αυτού, προκειμένου να συμμορφωθεί προς τις απαιτήσεις ή απαγορεύσεις που βασίζονται στους νόμους του παραρτήματος, χωρίς να διαθέτει άδεια κατά την έννοια του άρθρου 5, δεύτερο εδάφιο, του ίδιου κανονισμού, όταν το πρόσωπο αυτό κινδυνεύει να υποστεί σημαντικές οικονομικές ζημίες λόγω της ακυρότητας αυτής.

70 Καταρχάς υπενθυμίζεται ότι οι διατάξεις του δικαίου της Ένωσης, όπως οι διατάξεις του κανονισμού 2271/96, πρέπει να ερμηνεύονται με γνώμονα τα θεμελιώδη δικαιώματα τα οποία, κατά πάγια νομολογία, αποτελούν αναπόσπαστο μέρος των γενικών αρχών του δικαίου των οποίων την τήρηση διασφαλίζει το Δικαστήριο και τα οποία έχουν πλέον κατοχυρωθεί με τον Χάρτη (πρβλ. απόφαση της 25ης Μαΐου 2016, Meroni, C-559/14, EU:C:2016:349, σκέψη 45).

71 Το άρθρο 9 του κανονισμού 2271/96 προβλέπει ότι οι κυρώσεις που επιβάλλουν τα κράτη μέλη σε περίπτωση παραβάσεως οποιασδήποτε σχετικής διατάξεως του κανονισμού πρέπει να είναι αποτελεσματικές, ανάλογες προς την παράβαση και αποτρεπτικές.

72 Εξάλλου, ελλείψει εναρμονίσεως σε ενωσιακό επίπεδο στον τομέα των επιβαλλόμενων κυρώσεων, τα κράτη μέλη παραμένουν αρμόδια να επιλέγουν τις κυρώσεις που θεωρούν κατάλληλες. Εντούτοις, τα κράτη μέλη οφείλουν να ασκούν την αρμοδιότητά τους τηρώντας το δίκαιο της Ένωσης και τις γενικές αρχές του [απόφαση της 11ης Φεβρουαρίου 2021, K. M. (Κυρώσεις που επιβάλλονται στον πλοίαρχο σκάφους), C-77/20, EU:C:2021:112, σκέψη 36], μεταξύ των οποίων συγκαταλέγονται τα θεμελιώδη δικαιώματα και οι θεμελιώδεις ελευθερίες.

73 Επιπλέον, το Δικαστήριο έχει αποφανθεί ότι η αυστηρότητα των κυρώσεων πρέπει να συνάδει με τη σοβαρότητα των παραβάσεων τις οποίες αυτές κολάζουν, ιδίως διασφαλίζοντας ένα όντως αποτρεπτικό αποτέλεσμα, τηρουμένης παράλληλα της γενικής αρχής της αναλογικότητας (απόφαση της 5ης Μαρτίου 2020, OPR-Finance, C-679/18, EU:C:2020:167, σκέψη 26).

74 Πρέπει δε να προστεθεί ότι εναπόκειται στα εθνικά δικαστήρια, τα οποία είναι τα μόνα αρμόδια να ερμηνεύουν και να εφαρμόζουν το εθνικό δίκαιο, να εξακριβώνουν εάν, λαμβανομένου υπόψη του συνόλου των περιστάσεων της εκάστοτε περιπτώσεως, οι εν λόγω κυρώσεις ανταποκρίνονται στις ως άνω απαιτήσεις και έχουν αποτελεσματικό, αναλογικό και αποτρεπτικό χαρακτήρα (απόφαση της 5ης Μαρτίου 2020, OPR-Finance, C-679/18, EU:C:2020:167, σκέψη 27).

75 Το Δικαστήριο, αποφαινόμενο επί αιτήσεως προδικαστικής αποφάσεως, δύναται, εντούτοις, να παράσχει διευκρινίσεις ώστε να καθοδηγήσει τα εθνικά δικαστήρια κατά την εκτίμησή τους (απόφαση της 5ης Μαρτίου 2020, OPR-Finance, C-679/18, EU:C:2020:167, σκέψη 28).

76 Εν προκειμένω, σύμφωνα με τα στοιχεία που περιλαμβάνονται στην αίτηση προδικαστικής αποφάσεως και τα οποία υπομνήσθηκαν στη σκέψη 30 της παρούσας αποφάσεως, αν αποδειχθεί ότι η εκ μέρους της Telekom τακτική καταγγελία των συμβάσεων που είχε συνάψει με την BMI πραγματοποιήθηκε κατά παράβαση του άρθρου 5, πρώτο εδάφιο, του κανονισμού 2271/96, ενώ παράλληλα δεν αμφισβητείται ότι η καταγγέλλουσα δεν είχε ζητήσει άδεια κατά την έννοια του

άρθρου 5, δεύτερο εδάφιο, του κανονισμού αυτού, από το άρθρο 134 του αστικού κώδικα προκύπτει ότι η εν λόγω πράξη καταγγελίας είναι άκυρη και, ως εκ τούτου, στερείται εννόμου αποτελέσματος.

77 Εντούτοις, μια τέτοια ακυρότητα ενδέχεται να έχει ως συνέπεια τον περιορισμό της επιχειρηματικής ελευθερίας που κατοχυρώνεται στο άρθρο 16 του Χάρτη.

78 Υπενθυμίζεται συναφώς ότι στο δικαίωμα επιχειρηματικής ελευθερίας περιλαμβάνεται, μεταξύ άλλων, το δικαίωμα κάθε επιχείρησης να διαθέτει ελεύθερα, εντός των ορίων της ευθύνης που υπέχει για τις πράξεις της, τους οικονομικούς, τεχνικούς και δημοσιονομικούς πόρους της (απόφαση της 30ής Ιουνίου 2016, Lidl, C-134/15, EU:C:2016:498, σκέψη 27).

79 Η προστασία την οποία παρέχει το άρθρο 16 του Χάρτη περιλαμβάνει την ελευθερία ασκήσεως οικονομικής ή εμπορικής δραστηριότητας, τη συμβατική ελευθερία και τον ελεύθερο ανταγωνισμό (απόφαση της 16ης Ιουλίου 2020, Adusbef κ.λπ., C-686/18, EU:C:2020:567, σκέψη 82 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία) και αφορά, μεταξύ άλλων, την ελεύθερη επιλογή του οικονομικού εταίρου καθώς και την ελευθερία καθορισμού του αντιτίμου που ζητείται για ορισμένη παροχή [απόφαση της 15ης Απριλίου 2021, Federazione nazionale delle imprese Elettrotecniche ed elettroniche (Anie) κ.λπ., C-798/18 και C-799/18, EU:C:2021:280, σκέψη 57].

80 Ωστόσο, η επιχειρηματική ελευθερία που κατοχυρώνεται στο άρθρο 16 του Χάρτη δεν αποτελεί απόλυτο προνόμιο, αλλά πρέπει, αφενός, να εξετάζεται υπό το πρίσμα της λειτουργίας που επιτελεί στο πλαίσιο της κοινωνίας (απόφαση της 20ής Δεκεμβρίου 2017, Polkomtel, C-277/16, EU:C:2017:989, σκέψη 50) και, αφετέρου, να σταθμίζεται με τα άλλα προστατευόμενα από την έννομη τάξη της Ένωσης συμφέροντα (πρβλ. απόφαση της 17ης Οκτωβρίου 2013, Schaible, C-101/12, EU:C:2013:661, σκέψη 60) καθώς και με τα δικαιώματα και τις ελευθερίες των τρίτων (πρβλ. απόφαση της 22ας Ιανουαρίου 2013, Sky Österreich, C-283/11, EU:C:2013:28, σκέψη 48).

81 Λαμβανομένου υπόψη του γράμματος του άρθρου 16 του Χάρτη που προβλέπει ότι η επιχειρηματική ελευθερία αναγνωρίζεται σύμφωνα με το δίκαιο της Ένωσης και τις εθνικές νομοθεσίες και πρακτικές, το οποίο, επομένως, διαφέρει από το γράμμα των λοιπών θεμελιωδών ελευθεριών που κατοχυρώνονται στον τίτλο II του Χάρτη, ενώ προσομοιάζει με τη διατύπωση ορισμένων διατάξεων του τίτλου IV του Χάρτη, η επιχειρηματική ελευθερία μπορεί να υπόκειται σε ευρύ φάσμα παρεμβάσεων της δημόσιας αρχής δυνάμενων να θέτουν, προς το γενικό συμφέρον, περιορισμούς στην άσκηση της οικονομικής δραστηριότητας (πρβλ. απόφαση της 22ας Ιανουαρίου 2013, Sky Österreich, C-283/11, EU:C:2013:28, σκέψη 46).

82 Το γεγονός αυτό αντανακλάται, μεταξύ άλλων, στον τρόπο με τον οποίο πρέπει να εκτιμώνται η νομοθετική ρύθμιση της Ένωσης και οι εθνικές νομοθεσίες και πρακτικές βάσει της αρχής της αναλογικότητας, δυνάμει του άρθρου 52, παράγραφος 1, του Χάρτη (πρβλ. απόφαση της 22ας Ιανουαρίου 2013, Sky Österreich, C-283/11, EU:C:2013:28, σκέψη 47).

83 Κατά την τελευταία αυτή διάταξη, οι περιορισμοί στην άσκηση των δικαιωμάτων και ελευθεριών που κατοχυρώνονται στον Χάρτη πρέπει να προβλέπονται από τον νόμο, να σέβονται το βασικό περιεχόμενο των εν λόγω δικαιωμάτων και ελευθεριών και, τηρουμένης της αρχής της αναλογικότητας, επιτρέπεται να επιβάλλονται μόνον εφόσον είναι αναγκαίοι και ανταποκρίνονται πραγματικά σε αναγνωριζόμενους από την Ένωση σκοπούς γενικού ενδιαφέροντος ή στην ανάγκη προστασίας των δικαιωμάτων και ελευθεριών των τρίτων (απόφαση της 22ας Ιανουαρίου 2013, Sky Österreich, C-283/11, EU:C:2013:28, σκέψη 48).

84 Εν προκειμένω, υπενθυμίζεται ότι, μολονότι το άρθρο 5, πρώτο εδάφιο, του κανονισμού 2271/96 ορίζει ότι κανένα από τα πρόσωπα του άρθρου 11 του κανονισμού αυτού δεν πρέπει να συμμορφώνεται προς τους νόμους του παραρτήματος, το δεύτερο εδάφιο του εν λόγω άρθρου 5 προβλέπει, εντούτοις, ότι μπορεί να επιτραπεί στους ενδιαφερομένους, σύμφωνα με τις διαδικασίες των άρθρων 7 και 8 του κανονισμού 2271/96, να συμμορφώνονται πλήρως ή μερικώς προς τις απαιτήσεις ή τις απαγορεύσεις που απορρέουν από τους νόμους του παραρτήματος, στον βαθμό που η μη συμμόρφωσή τους θα έβλαπτε σοβαρά τα συμφέροντα των ιδίων ή της Ένωσης. Δυνάμει των διαδικασιών αυτών, εναπόκειται στην Επιτροπή να παρέχει τέτοιες άδειες, με τη συνδρομή της προβλεπόμενης στο άρθρο 8 του κανονισμού αυτού επιτροπής εξωεδαφικής νομοθεσίας. Επομένως, σύμφωνα με το εναρμονισμένο σύστημα που θεσπίστηκε με τον εν λόγω κανονισμό, η Επιτροπή είναι, κατ' αρχήν, επιφορτισμένη να εκτιμήσει, υπό τον έλεγχο του Δικαστηρίου, αν η μη συμμόρφωση προς τους νόμους του παραρτήματος βλάπτει σοβαρά τα συμφέροντα του ενδιαφερομένου ή της Ένωσης, δεδομένου ότι το θεσμικό αυτό όργανο οφείλει να συμμορφώνεται προς την υποχρέωσή του σεβασμού των θεμελιωδών δικαιωμάτων στα οποία συγκαταλέγεται και η επιχειρηματική ελευθερία.

85 Δυνάμει του άρθρου 4 του εκτελεστικού κανονισμού 2018/1101, το οποίο καθορίζει, κατά το άρθρο 1 του κανονισμού αυτού, τα κριτήρια εφαρμογής του άρθρου 5, δεύτερο εδάφιο, του κανονισμού 2271/96, η Επιτροπή οφείλει, μεταξύ άλλων, προκειμένου να αξιολογήσει αν θα προκληθεί σοβαρή βλάβη στα συμφέροντα που προστατεύει η διάταξη αυτή, να λάβει υπόψη μη σωρευτικά κριτήρια, όπως το ενδεχόμενο να απειλείται ειδικώς το προστατευόμενο συμφέρον, λαμβανομένων υπόψη των περιστάσεων, της φύσεως και της προελεύσεως της ζημίας που προκλήθηκε σ' αυτό, η ύπαρξη σημαντικού δεσμού σύνδεσης με την τρίτη χώρα από την οποία προέρχονται η καταχωρημένη εξωεδαφική νομοθεσία ή οι επακόλουθες ενέργειες, οι ενδεχόμενες επιπτώσεις στην άσκηση οικονομικής δραστηριότητας και, ιδίως, το ενδεχόμενο το διαλαμβανόμενο στο άρθρο 11 του κανονισμού 2271/96 πρόσωπο που ζήτησε την προβλεπόμενη στο άρθρο 5, δεύτερο εδάφιο, του κανονισμού άδεια να υποστεί σοβαρές οικονομικές ζημίες οι οποίες θα μπορούσαν, για παράδειγμα, να απειλήσουν τη βιωσιμότητά του ή να αποτελέσουν σοβαρό κίνδυνο πτώχευσης, ή ακόμη το ενδεχόμενο σημαντικής παρακωλύσεως της δυνατότητας του προσώπου αυτού να ασκήσει τα ατομικά δικαιώματά του.

86 Επομένως, ο περιορισμός της επιχειρηματικής ελευθερίας που απορρέει από την ανάγκη τηρήσεως του άρθρου 5, πρώτο εδάφιο, του κανονισμού 2271/96 προβλέπεται από τον νόμο.

87 Όσον αφορά την προϋπόθεση για τον σεβασμό του βασικού περιεχομένου της επιχειρηματικής ελευθερίας, υπενθυμίζεται ότι το περιεχόμενο αυτό θα θιγόταν ενδεχομένως, ιδίως, εάν μια επιχείρηση δεν έχει τη δυνατότητα να προασπίσει αποτελεσματικά τα συμφέροντά της στο πλαίσιο διαδικασίας συνάψεως συμβάσεως (πρβλ. απόφαση της 21ης Δεκεμβρίου 2016, ΑΓΕΤ Ηρακλής, C-201/15, EU:C:2016:972, σκέψη 87).

88 Εν προκειμένω, ωστόσο, η ακυρότητα της καταγγελίας των επίμαχων στην κύρια δίκη συμβάσεων λόγω παραβάσεως του άρθρου 5 του κανονισμού 2271/96 δεν θα αποστερούσε από την Telekom τη δυνατότητα προασπίσεως των συμφερόντων της εν γένει στο πλαίσιο συμβατικής σχέσεως, αλλά μάλλον θα περιόριζε τη δυνατότητα αυτή, δεδομένου ότι μια τέτοια ακυρότητα δικαιολογείται μόνο στο μέτρο που η Telekom προέβη στην εν λόγω καταγγελία προκειμένου να συμμορφωθεί προς τους νόμους του παραρτήματος.

89 Όσον αφορά, επίσης, την προϋπόθεση κατά την οποία ο περιορισμός της επιχειρηματικής ελευθερίας πρέπει να ανταποκρίνεται πραγματικά σε αναγνωριζόμενους από την Ένωση σκοπούς γενικού ενδιαφέροντος ή στην ανάγκη προστασίας των δικαιωμάτων και ελευθεριών των

τρίτων, από τα εκτεθέντα στη σκέψη 76 της παρούσας αποφάσεως προκύπτει ότι ο εν λόγω περιορισμός που ενδέχεται να προκύψει από την ακυρότητα καταγγελίας συμβάσεως όπως η επίμαχη στην κύρια δίκη πληροί και την προϋπόθεση αυτή, διότι συμβάλλει στην επίτευξη των σκοπών του κανονισμού 2271/96, οι οποίοι υπομνήσθηκαν στις σκέψεις 35 έως 37 της παρούσας αποφάσεως.

90 Τούτου δοθέντος, και όσον αφορά, τέλος, την προϋπόθεση που αφορά την αναλογικότητα του περιορισμού, στο μέτρο που η οικονομική δραστηριότητα της Telekom εκτός της Ένωσης εκτίθεται στις προβλεπόμενες από τις Ηνωμένες Πολιτείες κυρώσεις εις βάρος προσώπων τα οποία παραβαίνουν τις δευτερογενείς κυρώσεις που έχει επιβάλλει η τρίτη αυτή χώρα κατά του Ιράν, το αιτούν δικαστήριο οφείλει να εκτιμήσει αν οι πρώτες κυρώσεις θα μπορούσαν να έχουν δυσανάλογες συνέπειες για την επιχείρηση αυτή με γνώμονα τους σκοπούς του κανονισμού 2271/96 που συνίστανται στην προστασία της κατεστημένης έννομης τάξης και των συμφερόντων της Ένωσης εν γένει, προκειμένου να επιτευχθεί ο σκοπός της ελεύθερης κυκλοφορίας των κεφαλαίων μεταξύ των κρατών μελών και των τρίτων χωρών.

91 Συναφώς, ο περιορισμός της επιχειρηματικής ελευθερίας που απορρέει από ενδεχόμενη ακυρότητα μιας αντίθετης προς την απαγόρευση του άρθρου 5, πρώτο εδάφιο, του κανονισμού 2271/96 καταγγελίας συμβάσεως είναι, κατ' αρχήν, αναγκαίος για την αναχαίτιση των αποτελεσμάτων των νόμων του παραρτήματος και την κατ' αυτόν τον τρόπο προστασία της κατεστημένης έννομης τάξης και των συμφερόντων της Ένωσης εν γένει.

92 Εναπόκειται, ωστόσο, στο αιτούν δικαστήριο να σταθμίσει επίσης, κατά την εν λόγω εξέταση της αναλογικότητας, την επιδίωξη των ως άνω σκοπών του κανονισμού 2271/96 που εξυπηρετείται με την ακυρότητα καταγγελίας η οποία παραβαίνει την απαγόρευση του άρθρου 5, πρώτο εδάφιο, του κανονισμού αυτού, με το ενδεχόμενο να υποστεί η Telekom οικονομικές ζημίες, καθώς και με το εύρος των ζημιών αυτών, σε περίπτωση που η επιχείρηση αυτή δεν θα μπορούσε να παύσει τις εμπορικές σχέσεις της με πρόσωπο περιλαμβανόμενο στον κατάλογο SDN.

93 Κατά την εν λόγω εξέταση της αναλογικότητας και υπό την επιφύλαξη επαληθεύσεως από το αιτούν δικαστήριο, ασκεί επίσης επιρροή το γεγονός ότι η Telekom δεν υπέβαλε στην Επιτροπή αίτηση απαλλαγής από την απαγόρευση του άρθρου 5, πρώτο εδάφιο, του κανονισμού 2271/96 και, ως εκ τούτου, στερήθηκε της δυνατότητας να αποφύγει τον περιορισμό της επιχειρηματικής ελευθερίας της που θα συνεπαγόταν η ακυρότητα της καταγγελίας των επίμαχων συμβάσεων με την BMI λόγω ενδεχόμενης παράβασης της απαγόρευσης αυτής.

94 Όσον αφορά το προβλεπόμενο από το γερμανικό δίκαιο διοικητικό πρόστιμο, επισημαίνεται ότι το αιτούν δικαστήριο δεν μπορεί να το λάβει υπόψη, δεδομένου ότι το ύψος του προστίμου, το οποίο πρέπει να είναι ανάλογο προς την παράβαση σύμφωνα με το άρθρο 9 του κανονισμού 2271/96, καθορίζεται λαμβανομένης υπόψη της ατομικής κατάστασης του αυτουργού της παράβασης και, συνεπώς, της κύρωσης που ενδεχομένως συνίσταται στην ακυρότητα της επίμαχης καταγγελίας της σύμβασης.

95 Κατόπιν του συνόλου των προεκτεθέντων, στο τρίτο και στο τέταρτο προδικαστικό ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι ο κανονισμός 2271/96, και ειδικότερα τα άρθρα 5 και 9 του κανονισμού αυτού, σε συνδυασμό με το άρθρο 16 και το άρθρο 52, παράγραφος 1, του Χάρτη, έχει την έννοια ότι δεν αποκλείει την ακυρότητα της καταγγελίας συμβάσεων στην οποία προέβη πρόσωπο διαλαμβανόμενο στο άρθρο 11 του κανονισμού, προκειμένου να συμμορφωθεί προς τις απαιτήσεις ή απαγορεύσεις που βασίζονται στους νόμους που περιλαμβάνονται στο παράρτημα του κανονισμού, χωρίς να διαθέτει άδεια κατά την έννοια του άρθρου 5, δεύτερο εδάφιο, του

κανονισμού, υπό την προϋπόθεση ότι η ακυρότητα δεν έχει δυσανάλογες συνέπειες για το πρόσωπο αυτό με γνώμονα τους σκοπούς του κανονισμού 2271/96 που συνίστανται στην προστασία της κατεστημένης έννομης τάξης και των συμφερόντων της Ένωσης εν γένει. Κατά την εν λόγω εξέταση της αναλογικότητας πρέπει να σταθμίζεται η επιδίωξη των σκοπών αυτών που εξυπηρετείται με την ακυρότητα συμβατικής καταγγελίας η οποία παραβαίνει την απαγόρευση του άρθρου 5, πρώτο εδάφιο, του κανονισμού 2271/96 με το ενδεχόμενο να υποστεί ο ενδιαφερόμενος οικονομικές ζημίες, καθώς και με το εύρος των ζημιών αυτών, σε περίπτωση που δεν θα μπορούσε να παύσει τις εμπορικές σχέσεις του με πρόσωπο περιλαμβανόμενο στον κατάλογο των προσώπων για τα οποία ισχύουν οι επίμαχες δευτερογενείς κυρώσεις που απορρέουν οι οποίοι περιλαμβάνονται στο παράρτημα του κανονισμού.

Επί των δικαστικών εξόδων

96 Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης τον χαρακτήρα παρεμπίπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων. Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν όσοι υπέβαλαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, πλην των ως άνω διαδίκων, δεν αποδίδονται.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (τμήμα μείζονος συνθέσεως) αποφαίνεται:

1) **Το άρθρο 5, πρώτο εδάφιο, του κανονισμού (ΕΚ) 2271/96 του Συμβουλίου, της 22ας Νοεμβρίου 1996, για την προστασία από τις συνέπειες της εξωεδαφικής εφαρμογής ορισμένων νόμων που θεσπίστηκαν από μια τρίτη χώρα, και των μέτρων που βασίζονται σ' αυτούς ή απορρέουν από αυτούς, όπως τροποποιήθηκε με τον κανονισμό (ΕΕ) 37/2014 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 15ης Ιανουαρίου 2014, και με τον κατ' εξουσιοδότηση κανονισμό (ΕΕ) 2018/1100 της Επιτροπής, της 6ης Ιουνίου 2018, ο οποίος τροποποιεί το παράρτημα του κανονισμού 2271/96, έχει την έννοια ότι απαγορεύει στα πρόσωπα που διαλαμβάνονται στο άρθρο 11 του κανονισμού 2271/96, όπως έχει τροποποιηθεί, να συμμορφώνονται προς τις απαιτήσεις ή τις απαγορεύσεις τις οποίες προβλέπουν οι νόμοι που περιλαμβάνονται στο παράρτημα του κανονισμού αυτού, ακόμη και όταν δεν υφίσταται εντολή, εκ μέρους των διοικητικών ή δικαστικών αρχών των τρίτων χωρών που εξέδωσαν τους νόμους αυτούς, προς διασφάλιση της τήρησής τους.**

2) **Το άρθρο 5, πρώτο εδάφιο, του κανονισμού 2271/96, όπως τροποποιήθηκε με τον κανονισμό 37/2014 και με τον κατ' εξουσιοδότηση κανονισμό 2018/1100, έχει την έννοια ότι δεν αποκλείει τη δυνατότητα ενός διαλαμβανόμενου στο άρθρο 11 του εν λόγω κανονισμού προσώπου, όπως έχει τροποποιηθεί, το οποίο δεν διαθέτει άδεια κατά την έννοια του άρθρου 5, δεύτερο εδάφιο, του κανονισμού αυτού, όπως έχει τροποποιηθεί, να καταγγείλει, χωρίς καμία αιτιολογία, τις συμβάσεις που έχει συνάψει με πρόσωπο περιλαμβανόμενο στον «κατάλογο των ειδικώς σεσημασμένων υπηκόων και των προσώπων για τα οποία ισχύουν απαγορεύσεις» (Specially Designated Nationals and Blocked Persons List). Εντούτοις, κατ' επιταγήν του άρθρου 5, πρώτο εδάφιο, του ίδιου κανονισμού, όπως έχει τροποποιηθεί, στο πλαίσιο αστικής δίκης με αντικείμενο την εικαζόμενη παράβαση της απαγόρευσης της εν λόγω διατάξεως, όταν το σύνολο των αποδεικτικών στοιχείων που έχει στη διάθεσή του το εθνικό δικαστήριο τείνουν να καταδείξουν εκ πρώτης όψεως ότι πρόσωπο διαλαμβανόμενο στο άρθρο 11 του κανονισμού 2271/96, όπως έχει τροποποιηθεί, συμμορφώθηκε, χωρίς να διαθέτει σχετική**

άδεια, προς τους νόμους που περιλαμβάνονται στο παράρτημα του κανονισμού αυτού, όπως έχει τροποποιηθεί, το πρόσωπο αυτό οφείλει να αποδείξει επαρκώς κατά νόμον ότι η συμπεριφορά του δεν είχε ως σκοπό τη συμμόρφωσή του προς τους εν λόγω νόμους.

3) Ο κανονισμός 2271/96, όπως τροποποιήθηκε με τον κανονισμό 37/2014 και με τον κατ' εξουσιοδότηση κανονισμό 2018/1100, και ειδικότερα τα άρθρα 5 και 9 του κανονισμού αυτού, σε συνδυασμό με το άρθρο 16 και το άρθρο 52, παράγραφος 1, του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, έχει την έννοια ότι δεν αποκλείει την ακυρότητα της καταγγελίας συμβάσεων στην οποία προέβη πρόσωπο διαλαμβανόμενο στο άρθρο 11 του κανονισμού, όπως έχει τροποποιηθεί, προκειμένου να συμμορφωθεί προς τις απαιτήσεις ή απαγορεύσεις που βασίζονται στους νόμους που περιλαμβάνονται στο παράρτημα του κανονισμού, όπως έχει τροποποιηθεί, χωρίς να διαθέτει άδεια κατά την έννοια του άρθρου 5, δεύτερο εδάφιο, του κανονισμού, όπως έχει τροποποιηθεί, υπό την προϋπόθεση ότι η ακυρότητα δεν έχει δυσανάλογες συνέπειες για το πρόσωπο αυτό με γνώμονα τους σκοπούς του κανονισμού 2271/96, όπως έχει τροποποιηθεί, που συνίστανται στην προστασία της κατεστημένης έννομης τάξης και των συμφερόντων της Ένωσης εν γένει. Κατά την εν λόγω εξέταση της αναλογικότητας πρέπει να σταθμίζεται η επιδίωξη των σκοπών αυτών που εξυπηρετείται με την ακυρότητα συμβατικής καταγγελίας η οποία παραβαίνει την απαγόρευση του άρθρου 5, πρώτο εδάφιο, του κανονισμού 2271/96, όπως έχει τροποποιηθεί, με το ενδεχόμενο να υποστεί ο ενδιαφερόμενος οικονομικές ζημίες, καθώς και με το εύρος των ζημιών αυτών, σε περίπτωση που δεν θα μπορούσε να παύσει τις εμπορικές σχέσεις του με πρόσωπο περιλαμβανόμενο στον κατάλογο των προσώπων για τα οποία ισχύουν οι επίμαχες δευτερογενείς κυρώσεις που απορρέουν από τους νόμους οι οποίοι περιλαμβάνονται στο παράρτημα του κανονισμού, όπως έχει τροποποιηθεί.

(υπογραφές)